

‘Geen micromanagement, we zijn vooral praktisch’

TEKST: MARJAN KORNEGOOR. FOTO'S HENK RISWICK

Marc en Sem Kloosterman beslissen het liefst in het kraamhok of ooi of lammeren worden aangehouden. Die vroege selectie op aantal lammeren en melkgift vormt de basis voor het management. “We zijn van de structuur, niet van het micromanagement en de details, maar vooral praktisch en efficiënt.”

Als 13-jarige kocht Marc Kloosterman zijn eerste Texelaars. Hij groeide niet op op een boerderij, wel stonden er oude varkensschuren met agrarische bestemming. Een melkveebedrijf was qua investering niet te doen, maar zijn hobby groeide uit tot een bedrijf. Op zijn 25e stonden er tweehonderd schapen in Broekland (Ov.) en nu - op

zijn 53e - 530 Swifter-ooien. Zoon Sem helpt waar mogelijk, hij begint in september met de studie HBO Dierhouderij in Dronten.

BIJSTUREN OP GRAS

Hun denkwerk begint jaarlijks in juni en juli met de voorbereidingen op de dekperiode, zodat de oaien goed in conditie de dekperiode ingaan. “Ik mik op een condi-

tiescore van drie, op gevoel hoor. Magere oaien gaan naar goed gras, te vette naar schralere weides. We sturen in deze periode vooral bij op gras.” Begin augustus krijgen alle dieren een bolus met zink, kobalt, selenium en jodium, die een half jaar werkt tot einde dracht. Kloosterman: “Met zo’n bolus weet je zeker wat ze binnenkrijgen qua mineralen. Ook bekappen we dan alle dieren. Dat doen we één keer

« Marc Kloosterman: “Ooien die ons bedrijf gaan verlaten, stoppen we zo snel mogelijk bij elkaar en die krijgen alvast extra brok.”

‘We hoefden afgelopen jaar niet te ontwormen’

men aan per honderd dieren, al zijn de groepsgroottes afhankelijk van hoe ze met percelen uitkomen. Zelf heeft hij 6 hectare in eigendom, daarnaast begrazen de schapen 14 hectare gehuurde percelen en zonneparken van ongeveer 30 hectare het jaarrond. Vanaf september beweiden ze zo’n 120 hectare bij melkveebedrijven.

SNEL OMWEIDEN

“Op het moment van dekken moeten de ooien er goed voorstaan. Ik weid ze met de rammen elke drie tot vier dagen om. Dat zorgt voor aardig wat werk met het verzetten van de afrastering. Dat lukt alleen omdat ik een flink stuk van 50 hectare kan beweiden, ik schuif de dieren zo door, is er altijd voldoende gras en blijft vooral de wormdruk laag.” Sem vult aan: “Bij de lammeren pakken we vanwege de wormdruk altijd één groot perceel en verdelen dat in vijf stukjes van 1 hectare.” De rammen starten met een groen dek-blok. Na 190 tot 200 dekkingen wordt van kleur gewisseld. “We houden geen rekening met de bronstcyclus van zeventien dagen. Het volgende blauwe blok kan al na een week of soms tien dagen nodig zijn. Dat is voor ons praktisch vanwege de verdeling die we daarna per aflamfase in de stal kunnen maken.”

Als de drachtige ooien vier tot vijf weken voor het lammeren naar binnen gaan, worden ze geschoren. Binnen starten ze met onbepert eerste of tweede snede kuilvoer. “We kiezen voor goed kuilvoer om de voerovergang van buiten naar binnen zo makkelijk mogelijk te maken.” Daarbij komt met de mengwagen nog 1,2 kilo product snijmais van eigen land, aangevuld met 0,6 kilo perspulp voor de smaak en dus een betere opname, en

per jaar, dan lopen ze er in de dekperiode goed bij en hoeven we niet iedere keer een ooi afzonderlijk op te vangen.”

SPREIDING

Drie gesteriliseerde zoekrammen zorgen er vervolgens voor dat de ooien op verschillende momenten bronstig worden; iedere week gaan ze bij een andere groep. De ideale situatie is dat er uiteindelijk dagelijks 15 tot 25 ooien aflammeren. “Zo heeft in ongeveer vier weken het grootste deel gelammerd, zonder al te grote pieken. We hebben altijd veel drie- en vierlingen en hebben er deze lammerperi-

ode 230 aan de automaat.”

Begin september gaat alles zoveel mogelijk naar een goede weide in groepen van vijftig tot honderd dieren. De groep honderd vruchtbaarste ooien krijgt de meest bevelesde ram, een Engelse Texelaar of een Rouge de l'Ouest. “We willen graag dat de schapen gemiddeld iets zwaarder worden met meer lengte erin, met behoud van de hoge vruchtbaarheid van de Swifter.” De ooien waar ze geen lammeren van aanhouden, gaan onder een Suffolk-ram. “Handig, omdat je die lammeren er qua uiterlijk gelijk uitpikt.”

Kloosterman houdt twee à drie deklam-

‘Het geslacht gewicht steeg 2,5 tot 3 kilo’

⇒ Snel biest opwarmen in water dat wordt verwarmd met een sous-vide-stick.

0,2 kilo luzerne voor de structuur. “Als de mais duur is, verkoop ik die”, vertelt hij. “Daarbij voer ik een mix van 0,2 kilo gerst, geplette tarwe en mais en eiwitrijk schapenbrok in meelvorm, anders selecteren ze bij het vreten de brok eruit.”

ALLE HULP IS MEEGENOMEN

Voor de lammertijd komen er overdag vier stagiaires van de mbo-opleiding Dierversorgung of Veehouderij. “Als ik eerlijk ben, hebben we aan die laatste groep het meest; ze hebben vaak meer praktijkervaring. Maar goed, iedereen doet zijn best en alles wat ze doen is meegenomen. Opstrooien, voeren, flessen, aan de spenen houden, dat lukt allemaal prima. Mijn vrouw Evelien, onze dochter en jongste zoon helpen gelukkig ook mee waar het kan. We hebben iedereen nodig in die periode.” Rond middernacht houden ze dan een laatste ronde en de eerste ronde begint alweer om drie uur ‘s nachts. Sem: “We laten het eerste lam rustig zelf komen en met de volgende helpen we meestal, om zeker te zijn van een goede geboorte.” Moederdieren met een goed uier houden twee lammeren aan, de rest van de meerlingen gaan tijdelijk in kartonnen dozen die in de warmere werkplaats staan. “De lammeren krijgen 330 milliliter

⇒ Dit jaar had het bedrijf 230 lammeren aan de melkautomaten.

MARC (53) EN SEM (19) KLOOSTERMAN

📍 Broekland (Ov.)

🐑 530 ooien: Swifters en kruisingen met Swifter, Rouge de l’Ouest, Engelse Texelaar
Rammen: Engelse Texelaars, Rouge de l’Ouest en Suffolks

🏠 6 hectare in eigendom, 30 ha huur en onder zonnepanelen beweiden

Drie schuren aaneen (50 x 35 mtr.) en een kapschuur

⤴ Een derde stal is tussen twee stallen geplaatst, alle stallen zijn nu aan elkaar verbonden.

koebiest. Als de brixwaarde onder de 25 is, gaat er extra kunstbiest bij. Op de doos komt een sticker waarop staat of het lam van een drie-, vier- of soms vijfling is, want als ze het goed doen, houden ze die lammeren aan. Lammeren van een- of tweelingen krijgen gelijk een klein oormerk, die worden niet aangehouden.” Op de sticker komt ook dag en tijd van geboorte, schrijft iedereen hoeveel melk ze per keer hebben gedronken en hoe de uier van het moederdier is. “Als een lam genoeg biest heeft gehad, bij voorkeur binnen 6 tot 12 uur, komt er een krul op de sticker en gaan ze door. We zijn niet zo van micromanagement om tot in detail op papier de beste ooiën uit te zoeken, maar zo hebben we toch structuur en kunnen we al vroeg selecteren.”

Vijf tot zes lammeren komen zo in een van de zes grote, halve olievaten met plastic en strooisel erin. Daar leren de lammeren om aan de speen van de melkautomaat te drinken. Als ze zichzelf kunnen redden, komen ze na vijf, zes dagen in een hok met tien tot elf lammeren met drinkautomaat in de grote schuur.

BROKJES UIT ZAKKEN

“Na zes weken zijn ze zo’n 15 kilo en bouwen we de melk af. Dan hebben ze al heel wat euro’s aan melkpoeder op”, grapt Kloosterman. De eerste twee weken krijgen ze Lammeren Kickstart van Alpuro en na twee, drie weken melk op basis van weipoeder. Dat zorgt dat ze iets sneller aan de lammermuesli en -brok beginnen. “We kiezen voor brokjes uit zakken, dat is vaak net iets frisser en smakelijker.” Na vier weken mengen ze brok van De Heus bij uit de bulk, tot ze uiteindelijk alleen nog bulkbrok eten. De lammeren blijven tot zo’n negen weken bij de ooi of aan de automaat en worden dan gespeend. Dan zitten ze al onbeperkt aan brok en gerststro. “Bij het spenen laten we de lammeren altijd in het hok en gaan de ooiën naar een andere stal, zodat de lammeren de minste stress hebben, zonder groeidip.”

“De ooiën die weggaan, stoppen we altijd zo snel mogelijk bij elkaar in een hok en die krijgen alvast een kilo extra brok. Dan vallen ze niet af tijdens de melkgift. Als ze te veel vermageren tijdens de gift moeten we ze later nog veel meer brok geven. Een slimme tip van onze voerleverancier”, vertelt Kloosterman.

“We zaten afgelopen jaar op 380 gram groei per dag en willen naar 400. Nu we afmesten met gerstestro en brok zien we dat de lammeren een paar weken eerder op gewicht zijn. Ook hebben we 6 tot 7 procent minder uitval vanaf de geboorte. In kuil-

⤴ De stalinrichting is gemaakt met materialen uit oude schuren. “Ook hekken maak ik zelf.”

voer zit toch sneller schimmel of het geeft andere problemen.”

Een handelaar haalt de lammeren op, die gaan in Limburg naar de slachterij. “Ik bepaal zelf wat er wordt opgehaald, de geslachte gewichten krijg ik keurig teruggekoppeld. Dat doen we al tien jaar zo. We wegen ze een week van tevoren en bepalen of er genoeg vlees op zit. Doordat we anders zijn gaan voeren, is het geslacht gewicht zo’n 2,5 tot 3 kilo hoger. Dan vang je ze 25 euro per dier meer, dat is meer winst dan besparen op brok.”

Het bedrijf heeft het kringlooplabel van de NSFO. “We hebben en beweiden onder zonnepanelen, dat scoorde goed”, lacht Kloosterman. Sem: “We hoefden afgelopen jaar niets te ontwormen, de dieren waren gezond en groeiden goed. De eerste snede ruwvoer scoorde ook goed. Dan zie je dat door zaken goed aan te pakken, je gemiddeld een keurig label kunt scoren.”

UIERPROBLEMEN

Vorig jaar had het bedrijf wat problemen met chronische mastitis, daar is gelijk streng op geselecteerd. Ook strooit Kloosterman nu vlas in de hokken. “De hokken blijven wat droger en de lammen knabbelen er niet aan, zo is er trouwens minder kans op coccidiose, ontdekten we.” Het bedrijf ontving dit voorjaar vier studenten van de opleiding Diergeneeskunde uit Utrecht en die zijn ook nog eens in die uierproblemen gedoken. “Wij begonnen een week voor het spenen alvast met gerstestro voeren aan de ooiën. De melkgift neemt dan af, maar de lammeren duiken dan nog wel telkens onder de ooi. Dat leverde uierproblemen op. Het advies van de studenten was om energierijk voer geleidelijker af te bouwen en al te spenen nadat ze twee dagen op stro zitten. En twee of drie dagen daarna de uiers te controleren op strengen. Zo blijven we grote problemen hopelijk voor. Of dat werkt, gaan we dit jaar zien. Een week later spenen is ook een optie.”

De studenten keken ook of voeren met graan interessant is, maar die winst bleek vrij beperkt. “Qua mineralen als calcium en fosfor kwamen we daar niet mee uit. Verder enten we nu tegen clostridium. Uit onderzoek bleek dat dat speelde bij enkele ooiën die plotseling dood lagen. Met enten tegen blauwtong wachten we af, tot nu toe hebben we er gelukkig weinig problemen mee gehad. We hebben ze destijds ook deels naar binnen gehaald.” Sem heeft interesse om ooit het schapenbedrijf over te nemen. Of hij wat aan het bedrijf wil veranderen, weet hij nog niet. “We werken eigenlijk heel efficiënt. Pa doet het best goed, al moet je dat nooit zeggen”, grinnikt hij. 🐾